

Research Article

**THE ROLE OF SCIENCE IN MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION
IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

V.T. Samadov¹

¹Lecturer, combined arms preparatory cycle, military faculty, Bukhara state University, Uzbekistan.

DOI: http://doi.org/10.15350/UK_6/11.10

Abstract

The article provides information on the role of science in military-patriotic education in educational institutions.

Key words: patriotism, military patriotism, education, upbringing, war game.

Ватанпарварлик тарбияси оиладан бошланади ва бошланғич синфлардан бошлаб ўқув юртида давом эттирилиши лозим. Ўқув муассасаларда ҳарбий ватанпарварлик тарбиясини амалга ошириш учун ўқув фанлари имкониятларини таҳлил қуйидагича:

Ўқувчиларда тарих фанини ўрганиш жараёнида ижтимоий ривожланиш қонуниятларининг бошланғич тушунча ва дунёқариши шаклланади, ўқувчилар ижтимоий ривожланишнинг шарт шароитлари, иқтисодий тўзумнинг ривожланиши, жанг хусусиятлари ва ҳарбий хизматнинг ривожланиши ҳамда ушбу фаолият билан боғлиқлиги ҳақида дастлабки билимларни олади. Тарих фан дастури ўқувчиларни ҳарбий хавф - хатар давримиз ҳақиқати эканлиги ҳақидаги илк билимлар билан қуроллантиради. Ўқувчилар тарихий материални таҳлил қилиш ва умумлаштиришга ўрганишлари, алоҳида воқеа ва далиллар моҳияти ва аҳамиятини аниқлашлари, ўтиш ва ҳозирги ижтимоий ҳолатларни таққослаш ва баҳолаш учун назарий билимларни тадбиқ қилишлари керак. Ўқувчиларда тарихий жараёнга алоқадорлик ҳиссиётини уйғотиш, атрофда содир бўлаётган воқеаларга масъулият сезиш катта ўрин тутди. Бунинг учун эса таълим жараёнида нафақат ўтмишдаги буюк кишилар, балки Ватанимиз оддий меҳнатқашлари ҳамда унинг ҳимоячилари ҳаёти ва фаолиятини очиб бериш зурур. Ўқувчиларни шундай вазиятларга қўйиш керакки, бунда улар ўрганилаётган тарихий воқеаларни ҳаёлан ўз иштироки билан солиштира олсин, шу йўл билан ўзини, Ватан ҳимоясига тайёрлигини баҳоласин. Адабиётни ўрганиш ўқувчиларни Ватан ҳимоясининг минг йиллик анъаналари ҳақидаги фикрларга эга бўлиб, унинг мустақиллиги учун курашган тарихий аجدодларимиз қаҳрамонлари билан фахрланиш ҳиссиётини уйғотади, мустақилликни ҳимоя қилишга чақиради, душманга бўлган нафрат ҳиссиётини уйғалишига тарбиялайди. Адабиёт курси Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Муҳаммад Заҳрирдин Бобур, Имом Ал Бухорий, Боҳовуддин Нақшбанд, Ҳожи Аҳмад Яссавий ва бошқа ўзбек халқининг буюк ва машҳур аждодлари ижодий мероси ва ҳаётий жасоратларини билиб олишга муваффақ бўлади. Адабиёт ўқитувчиси ёшларга ҳақиқатгуй, ёмонлик ва зўрликка қарши курашиш хислатларини ривожлантириш, қаҳрамонона ўтмиш воқеалари билан яқинлашишга ёрдам бериш, ҳаётан ўзини адабий қаҳрамонлар ўрнига қўйиш, ҳаётий тажриба камчилигини тўлдириш, ҳаётий фаолият йўналиши, кўрсатма ва далилларини, мамлакат гуллаб яшнаши ва уни тажовўзкорликдан ҳимоя қилишга тайёрлашдек муҳим руҳий – маънавий онгини шакллантириши лозим. Математика ўқитувчиси жангни олиб бориш, жанговар маҳорат замонавий воситаларини эгаллаш учун математик билимларнинг зарурлиги ва бўлажак Ватан ҳимоячиси учун айниқса муҳимлигини уқтириши лозим. Математикани ўрганиш ҳарбий фаолият учун муҳим бўлган жанговар масъулият, ички интизом ва ташкилийликни шакллантиришга ёрдам беради. Физикани ўрганиш жараёнида ўқувчилар ҳарбий техниканинг физик

асосларини (балистика, локация, оптика, ўқ отиш қуроли механикаси) ўзлаштиради. У ёки бу ҳарбий техник қурилма (ракета учиши, самолёт йўналиши) самарадорлиги ҳисоби, таҳлили, баҳосини талаб қиладиган ҳарбий техник мазмунли масалаларни ечиш қабилитига эга бўлади, ҳарбий касбий ҳаракатларга яқинлаштирилган вазиятда назарий билимларни тадбиқ этишга ўрганадилар. Химия дарсида ўсмир ва қизлар кимёвий қуролдан ҳимояланиш асослари, бу йўналишдаги фан ютуқлари билан танишади, ҳамда одам, озиқ-овқат маҳсулотлари, ичимлик сув, уй ва бошқа нарсаларни захарли кимёвий моддалардан ҳимоя қилиш мақсадида кўникмалар оладилар. Биологик фанларни ўрганиб, ўқувчилар Ўзбекистон флораси бир қатор ўсимликларнинг дориворлик хусусиятлари, улардан касаллар ва ярадорларни қутқаришда, халқ тиббиётида фойдаланилишини билиб оладилар. География ўқувчиларни Ватан ҳудуди ва табиат бийликлари, мамлакатда амалга оширилаётган табиат янгиланишлари ҳақидаги билимлар билан қуроллантиради. Физик - географик фанлар ядро, кимёвий ва бактериологик қуролни тадбиқ қилиш бутун тирик мавжудот ўлимига олиб келиши, ландшафтни ўзгартириши мумкин. Физик география ўқувчиларга муайян бир ҳудуд ҳажми ва табиий шароитлари ҳақида маъмуотлар беради.

Ҳарбий ватанпарварлик тарбияси ўз ўрнида албатта жисмоний тарбияга катта таъсир кўрсатади. Жисмоний тарбия етарли даражада ёшлар маънавий ривожланиши, унда юқори маънавий хислатларнинг шаклланишига ёрдам беради. Жисмоний чиниқиш жараёнида йигитлар амалда қийинчиликларни енгишга, чидамли, ботир ва қатъий бўлишга ўрганади. Спорт билан шуғулланиб, йигитлар ўзида мардлик, ботирлик, ирода, қатъийлик, ўз кучига ишончни ишлаб чиқади – бу хислатлар Ватаннинг моҳир ҳимоячиси учун жуда зарур. «Чақирувга қадар бошланғич тайёргарлик» ўқитувчиси, барча тарбиячилар фаолиятидаги ватанпарварлик вазифаларининг жангчи шахсиётини шакллантирувчи, нима учун қўлига қурол олиб, ҳимоя қилаётганини мунтазам эслатиб турувчи қудратли омил бўлиб хизмат қилади.

Ҳарбий ўйинлар ўқувчилар учун ҳарбий ватанпарварлик тарбияси шакллари билан бири ҳисобланади. Яхши ташкил қилинган ўйин жараёнида ўқувчилар ниқобланиш услублари, сигнализация, алоқа воситалари, махсус ҳарбий атамалар билан танишади, масофалар аниқлайди, азимут бўйича юради, график ҳужжатлар тўзади, компасдан фойдаланишга ўрганади, биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш кўникмаларини ишлаб чиқади.

References:

Насриддинов Ч.Р. Ҳарбий психология. Тошкент. «Фан» нашриёти 2004.